



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové a soudců Zdeňka Kühna a Miloslava Výborného v právní věci žalobce: **A. D. R.**, zast. Mgr. Jaroslavem Topolem, advokátem se sídlem Na Zlatnici 301/2, Praha 4, proti žalovanému: **Krajský úřad Karlovarského kraje**, se sídlem Závodní 353/88, Karlovy Vary, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 11. 2014, čj. 3295/DS/14-3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 1. 2016, čj. 30 A 12/2015-34,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím Magistrátu města Karlovy Vary ze dne 25. 9. 2014, čj. 18655/OD-P/14, byla žalobci podle § 60 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích (dále jen „zákon o přestupcích“) uložena pořádková pokuta ve výši 1 000 Kč, neboť se přes řádné předvolání nedostavil na výzvu k podání vysvětlení, tedy nesplnil povinnost danou mu ustanovením § 60 odst. 1 zákona o přestupcích. Odvolání žalobce bylo rozhodnutím žalovaného ze dne 27. 11. 2014, čj. 3295/DS/14-3, zamítnuto a napadené rozhodnutí bylo potvrzeno.

[2] Ze správního spisu vyplývá, že Magistrát města Karlovy Vary výzvou ze dne 25. 4. 2014, čj. 7791/OD-P/14, vyzval žalobce k zaplacení částky 500 Kč podle § 125h odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (dále jen „zákon o silničním provozu“). Žalobce byl provozovatelem motorového vozidla tovární značky VW Passat, registrační značky X. Strážníky městské policie Karlovy Vary bylo zjištěno, že dne 27. 3. 2014 v době od 8.45 hod do 10.00 hod v Karlových Varech v ulici Zeyerova nezjištěný řidič stál s tímto vozidlem za svislou dopravní značkou IP 27a - Pěší zóna na místě, které není

označeno jako parkoviště, čímž porušil § 39 odst. 5 zákona o silničním provozu a dopustil se přestupku podle § 125c odst. 1 písm. k) zákona o silničním provozu. Žalobce byl poučen, že v době splatnosti určené částky má právo namísto jejího zaplacení písemně oznámit správnímu orgánu osobu řidiče, která v inkriminovaném čase skutečně řídila jím provozované vozidlo. V reakci na toto poučení žalobce podáním ze dne 13. 5. 2014 sdělil, že v předmětnou dobu vozidlo užíval a řídil pan J. R. B., trvale bytem 65 R. S., G., S. k. V. B. a S. I.

[3] Magistrát města Karlovy Vary předvoláním k podání vysvětlení ze dne 4. 6. 2014, čj. 10794/OD-P/14, předvolal žalobce k podání vysvětlení ve věci **podezření** ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. k) zákona o silničním provozu na den 26. 6. 2014. Žalobce se k podání vysvětlení dne 26. 6. 2014 nedostavil. Nesplnil tak povinnost podle § 60 odst. 1 zákona o přestupcích a rozhodnutím Magistrátu města Karlovy Vary ze dne 1. 7. 2014, čj. 12748/OD-P/14, mu byla uložena pořádková pokuta ve výši 500 Kč. Proti tomuto rozhodnutí se žalobce dne 14. 7. 2014 odvolal. Rozhodnutím ze dne 25. 8. 2014, čj. 2295/DS/14-5, žalovaný odvolání žalobce zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil. Ze spisu nevyplývá, že by toto rozhodnutí žalobce napadl žalobou.

[4] K podání vysvětlení ve věci podezření ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. k) zákona o silničním provozu, kterého se měl dopustit **neznámý pachatel**, byl žalobce předvolán na den 18. 7. 2014, a to předvoláním Magistrátu města Karlovy Vary ze dne 1. 7. 2014, čj. 12752/OD-P/14. Žalobce se k podání vysvětlení dne 18. 7. 2014 nedostavil. Magistrát města Karlovy Vary jej proto k podání vysvětlení ve stejné věci opakovaně předvolal na den 18. 9. 2014, a to předvoláním ze dne 25. 8. 2014, čj. 16423/OD-P/14. Žalobce se k podání vysvětlení dne 18. 9. 2014 opět nedostavil. Žalobce nesplnil povinnost podle § 60 odst. 1 zákona o přestupcích, neboť se 18. 7. 2014 ani 18. 9. 2014 nedostavil k podání vysvětlení, za to mu byla rozhodnutím Magistrátu města Karlovy Vary ze 25. 9. 2014, čj. 18655/OD-P/14, uložena pořádková pokuta ve výši 1 000 Kč. Proti tomuto rozhodnutí se žalobce dne 10. 10. 2014 odvolal. Poté, podáním ze dne 20. 10. 2014, žalobce Magistrátu města Karlovy Vary prostřednictvím svého zástupce sdělil, že *„se rozhodl výpověď odepřít, neboť by jejím provedením, nebo i samou jeho účastí před příslušným orgánem, vystavil sebe, nebo osobu sobě blízkou riziku stíhání pro spáchání přestupku“*. Rozhodnutím ze dne 27. 11. 2014, čj. 3295/DS/14-3, žalovaný odvolání žalobce zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil. Toto rozhodnutí žalovaného žalobce napadl žalobou.

[5] K podání vysvětlení ve věci podezření ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. k) zákona o silničním provozu, kterého se měl dopustit neznámý pachatel, byl žalobce předvolán ještě na den 22. 10. 2014. Následně byla věc vedena pro podezření z přestupku proti zákonu o silničním provozu, z jehož spáchání byl podezřelý neznámý pachatel, odložena.

[6] Žalobu proti rozhodnutí žalovaného Krajský soud v Plzni (dále jen „krajský soud“) zamítl.

[7] Krajský soud shledal, že podání vysvětlení, k němuž byl žalobce předvolán výzvami ze dne 1. 7. 2014 a 25. 8. 2014, mělo správnímu orgánu sloužit k tomu, aby si učinil jasno v tom, zda došlo ke spáchání přestupku zatím neznámým řidičem. Obavy žalobce, pro které se žalobce rozhodl výpověď odepřít, považoval krajský soud za přehnané. Krajský soud k tomu uvedl, že pokud by správní orgán objasňoval skutečnosti, které vymezil v předvoláních, těžko mohl být porušen zákaz sebeobviňování. Pokud by však správní orgán vykročil z avizovaných mezí, nic by žalobci nebránilo podání vysvětlení odmítnout. Tím by žalobce dostal svým povinností a žádný postih by mu nehrozil. V projednávané věci byl ovšem postih v souladu se zákonem.

pokračování

II. Kasační stížnost

[8] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost opřenou o důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[9] Stěžovatel v kasační stížnosti namítl, že právní otázkou, která měla být posouzena, bylo „*zda může být pokutována osoba, která byla předvolána k podání vysvětlení, a tato se ke správnímu orgánu nedostavila; namísto toho však odeprěla podání výpovědi písemně s poukazem na zákaz sebeobviňování či zákazem vypovídat proti osobě blízké.*“ Podle stěžovatele z rozsudku krajského soudu není zřejmé, jaký právní názor krajský soud zaujal.

[10] Stěžovatel uvedl, že krajský soud shledal rozdíl mezi věcí projednávanou Nejvyšším správním soudem pod spisovou značkou 6 As 128/2013 a nyní projednávanou věcí. Tento rozdíl měl spočívat v tom, že zatímco ve věci sp. zn. 6 As 128/2013 byla stěžovatelka ve výzvě k podání vysvětlení označena jako podezřelá, v nyní projednávané věci tak stěžovatel označen nebyl. Podle stěžovatele ale označení předvolávané osoby nebylo, z hlediska aplikace čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod rozhodné, takovou interpretaci nebylo možné dovozovat z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2014, čj. 6 As 128/2013-37. Podstatné bylo, zda hrozilo (materiálně) osobě, která měla podat vysvětlení, obvinění z přestupku nebo trestného činu, nebo jestli hrozilo takové obvinění osobě jí blízké. V takových případech bylo možné výpověď odeprít. Podle stěžovatele krajský soud pochybil, neboť Nejvyšší správní soud nespojoval právo odeprít výpověď s výslovným označením předvolané osoby jako podezřelé, ale s materiální existencí důvodů pro odeprání výpovědi.

[11] Dále stěžovatel polemizoval o důvodech, pro které, za situace, kdy měl správní orgán zájem šetřit osobu řidiče, odeprít výpověď. Uvedl, že buď byl pan B. osobou stěžovateli blízkou (v takovém případě bylo zcela v pořádku, sdělil-li správnímu orgánu totožnost osoby, která vozidlo řídila, avšak dále proti této osobě nevypovídal), nebo vozidlo pan B. neřídil. Jiná varianta podle stěžovatele existovat nemohla a ve všech případech bylo adekvátní využít práva podle čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Pokud by totiž pan B. byl stěžovateli osobou blízkou a zásobování nevykonával, pak by stěžovatel, vypověděl-li by, že zásobování nebylo prováděno, přispěl k obvinění pana B.. Oznamil-li stěžovatel pana B. nepravdivě, pak stěžovateli hrozilo obvinění z přestupku podle § 125c odst. 2 zákona o silničním provozu nebo podle § 21 odst. 1 písm. g) zákona o přestupcích. Ve všech možných variantách tak stěžovateli nebo osobě jemu blízké hrozilo obvinění z přestupku. Nelze také opomenout, že stěžovatel mohl za skutek nést odpovědnost subsidiárně jako provozovatel vozidla.

[12] Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[13] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že má za to, že s námitkami stěžovatele se vypořádal krajský soud a vzhledem k tomu, že z obsahu kasační stížnosti nevyplývají žádné nové skutečnosti, nebude se k jejímu obsahu vyjadřovat.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[14] Nejvyšší správní soud nenalezl žádné formální vady či překážky projednatelnosti kasační stížnosti, a proto přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu a v rámci kasační stížností uplatněných důvodů. Ověřil přitom, zda napadené rozhodnutí či jemu předcházející řízení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti [§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.].

[15] V projednávané věci je podstatné rozlišovat, za neuposlechnutí jakých předvolání k podání vysvětlení byla stěžovateli uložena pořádková pokuta. Jednalo se o předvolání k podání vysvětlení ze dne 1. 7. 2014, čj. 12752/OD-P/14, a předvolání k podání vysvětlení ze dne 25. 8. 2014, čj. 16423/OD-P/14. V těchto předvoláních bylo výslovně uvedeno, že stěžovatel je předvoláván k podání vysvětlení ve věci podezření ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. k) zákona o silničním provozu, kterého se měl dopustit neznámý pachatel. V předvolání ze dne 1. 7. 2014 stálo: „*[p]okud bylo prováděno zásobování provozovny, předložte doklad prokazující tuto skutečnost*“, v předvolání ze dne 25. 8. 2014: „*[p]ředvolání k podání vysvětlení je nařízeno k objasnění skutečnosti, zda bylo s vozidlem prováděno zásobování provozovny na ulici T. G. Masaryka v době, kdy je to dopravním značením povoleno. Pokud bylo prováděno zásobování provozovny, sdělte písemně osobní údaje o osobě řidiče motorového vozidla tovární značky VW Passat, registrační značky X, který dne 27. 3. 2014 v době od 08:45 do 10:00 hodin vozidlo zaparkoval na ulici T. G. Masaryka.*“ Z uvedeného je zřejmé, že správní orgán měl zájem z výpovědi stěžovatele, poskytnuté na základě těchto předvolání, zjistit, zda bylo předmětným vozidlem prováděno zásobování. Toto zjištění by bylo následně rozhodné pro určení, zda vůbec ke spáchání přestupku došlo. Pouze v případě, že by předmětným vozidlem zásobování prováděno nebylo, a přestupek by proto spáchán byl, zjišťoval by případně správní orgán, kdo se přestupku dopustil. Protože se stěžovatel k podání vysvětlení na základě těchto předvolání nedostavil, byla mu rozhodnutím Magistrátu města Karlovy Vary ze dne 25. 9. 2014, čj. 18655/OD-P/14, uložena pořádková pokuta. Až 20. 10. 2014 stěžovatel prostřednictvím svého zástupce správnímu orgánu sdělil, že „*se rozhodl výpověď odepřít, neboť by jejím provedením, nebo i samou jeho účastí před příslušným orgánem, vystavil sebe, nebo osobu sobě blízkou riziku stíhání pro spáchání přestupku*“.

[16] Naproti tomu předvoláním k podání vysvětlení ze dne 4. 6. 2014, čj. 10794/OD-P/14, byl stěžovatel předvolán k podání vysvětlení ve věci podezření ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. k) zákona o silničním provozu, kterého se měl dopustit on sám. V tomto předvolání bylo uvedeno: „*Vás předvolávám k podání vysvětlení ve věci: A. D. R. (...) pro podezření ze spáchání přestupku dle § 125c odst. 1 písm. k) zákona č. 361/2000 Sb., (...), kterého se měl dopustit tím, že dne 27.3.2014 v době od 08:45 do 10:00 hodin, v Karlových Varech, na ulici Zeyerova nezjištěný řidič motorového vozidla tovární značky VW Passat, registrační značky X nerespektoval dopravní značení IP 27a – pěší zóna s textem (...), neboť s vozidlem do této zóny vjel a stál na místě, které není označeno jako parkoviště. (...) Přineste s sebou (...) a doklad (např. fakturu, dodací list prokazující, že bylo prováděno zásobování provozovny*“.

Při vydání tohoto předvolání tak správní orgán stěžovatele považoval za podezřelého ze spáchání přestupku. V odvolání proti uložení pořádkové pokuty pro nedostavení se k podání vysvětlení na základě tohoto předvolání stěžovatel uvedl: „*K dalšímu postupu ve věci sdělují, že podezřelý explicitně uvádí, že se rozhodl další výpověď odepřít, neboť učiněním výpovědi, nebo samotnou účastí u správního orgánu, by vystavil sebe či osobu sobě blízkou riziku stíhání pro spáchání přestupku.*“ Toto prohlášení není pro nyní souzenou věc relevantní, neboť bylo učiněno v řízení o uložení pořádkové pokuty rozhodnutím Magistrátu města Karlovy Vary ze dne 1. 7. 2014, čj. 12748/OD-P/14, a to jako reakce na předvolání obsahující úplně jiný důvod požadovaného vysvětlení.

[17] Z uvedeného vyplývá, že v řízení za účelem zjištění, zda se přestupek stal (tj. v řízení relevantním pro nyní souzenou věc), stěžovatel odepřel podání vysvětlení až poté, co se k podání vysvětlení dvakrát nedostavil a poté co mu byla za toto jednání uložena pořádková pokuta. I v stěžovatelem citovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2014, čj. 6 As 128/2013-37, je přitom uvedeno: „*Kdyby stěžovatelka v reakci na předvolání sdělila,*

pokračování

že hodlá odepřít výpověď pro jí či osobě blízké brozící nebezpečí postihu za přestupek (např. v písemné omluvě k předvolání), byl by jakýkoli další nátlak v podobě opakovaného předvolání či použití pořádkových opatření směřující k dostavení se ke správnímu orgánu vyloučen.“ Slovní spojení „v reakci na předvolání“ je nutno chápat jako reakci učiněnou v době, kdy jí lze ještě zvrátit negativní důsledky nedostavení se k podání vysvětlení. Tomuto výkladu nasvědčuje i v citovaném rozsudku v závorkách uvedená poznámka, že sdělení o odepření výpovědi může být obsaženo např. v písemné omluvě k předvolání. Účelem a smyslem zproštění se povinnosti podat vysvětlení z důvodu možného postihu za přestupek předvolané osoby nebo osoby jí blízké je vysvětlení nepodat a přitom se nevystavit postihu za toto odepření. Toho lze efektivně dosáhnout pouze včasnou reakcí, tj. reakcí učiněnou v době předcházející termínu, který byl správním orgánem k podání vysvětlení stanoven. Výhradu stěžovatele, podle které vysvětlení odmítá podat, učiněnou poté, co byla stěžovateli za nedostavení se k podání vysvětlení uložena pořádková pokuta, nelze považovat za včasnou a ani za způsobitou stěžovatele povinnosti podat vysvětlení zprostit. Pouze pokud by stěžovatel přede dnem, kdy se měl k podání vysvětlení dostavit, správnímu orgánu sdělil, že podání výpovědi odpírá, připadal by v úvahu zákaz podání výpovědi vynucovat. Správní orgán by v takovém případě nemohl zjišťovat informace o skutečnostech, na které se odepření výpovědi vztahuje.

[18] V projednávané věci byl stěžovatel k podání vysvětlení o přestupku neznámého pachatele předvolán na 18. 7. 2014 a následně na 18. 9. 2014. Podání, v němž stěžovatel správnímu orgánu sdělil, že podání výpovědi odpírá, je datováno až k 20. 10. 2014, tj. téměř měsíc poté, kdy mu správní orgán uložil pořádkovou pokutu za nedostavení se k podání vysvětlení. Takové odepření výpovědi nelze považovat za učiněné ve včasné reakci na předvolání (předvolání k podání vysvětlení byla stěžovateli doručena 4. 7. 2014 a 28. 8. 2014) a jelikož bylo učiněno až po vydání rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty (stěžovateli bylo rozhodnutí doručeno dne 1. 10. 2014 a jeho zmocněnci dne 25. 9. 2014) není ani způsobit zvrátit nepříznivé důsledky nedostavení se k podání vysvětlení.

[19] Nejvyšší správní soud nepochybně nezbytnost při ukládání pořádkového opatření (pořádkové pokuty) respektovat princip zákazu sebeobviňování a sebeusvědčování, ani to, že správní orgány nemohou ukládání pořádkových pokut zneužívat za účelem získání informací. Zároveň však uvádí, že je na stěžovateli, aby si podle klasické právní zásady *vigilantibus iura scripta sunt* (práva náleží bdělým) střežil svá práva a uplatňoval je v době, kdy lze ještě žádaného výsledku dosáhnout.

[20] Nic nenasvědčuje tomu, že by jednání správního orgánu bylo vedeno záměrem donucovat stěžovatele k poskytnutí informací představujících sebeobviňování. Použití institutu předvolání k podání vysvětlení i následné uložení pořádkové pokuty za nedostavení se k podání vysvětlení bylo zcela oprávněné, neboť správní orgán měl legitimní zájem zjistit, zda bylo vozidlem prováděno zásobování, čili zda mohlo dojít ke spáchání přestupku. Předvolání stěžovatele jako provozovatele předmětného vozidla bylo zcela logickým krokem. Stěžovatel přitom byl řádně poučen o možnosti odepřít podání vysvětlení i o důsledcích nedostavení se k podání vysvětlení bez závažných důvodů.

[21] Krajský soud v napadeném rozsudku sice zmínil, že ve věci sp. zn. 6 As 128/2013 byla stěžovatelka ve výzvě správního orgánu k podání vysvětlení označena jako podezřelá (ne však jako jediná podezřelá) a v nyní souzeném případě stěžovatel ve výzvách k podání vysvětlení dne 1. 7. 2014 a 25. 8. 2014 jako podezřelý označen nebyl. Následně však posuzoval jakým způsobem správní orgán předvolání z 1. 7. 2014 a 25. 8. 2014 formuloval a za jakým

účelem je vydat. Krajský soud přitom existenci práva odeprít výpověď nevyvozoval z označení stěžovatele v předvoláních a ani v obecné rovině nezpochyboval jeho možnost podání vysvětlení odeprít; uvedl jen, že při objasnění skutečností vymezených v předvoláních by nemohl být porušen zákaz sebeobviňování a sebeusvědčování. Rovněž krajský soud zmínil, že stěžovatel správnímu orgánu sdělil, že odpírá vysvětlení podat až 20. 10. 2014. Krajský soud se tak při posuzování práva odeprít výpověď neomezil na jeho vyvození z označení předvolané osoby v předvolání k podání vysvětlení.

[22] K polemice stěžovatele o důvodech, pro které podání vysvětlení odepřel, Nejvyšší správní soud uvádí následující. K odeprítí podání vysvětlení, které by bylo způsobilé vyvolat sledované právní důsledky, nedošlo. Stěžovatel v kasační stížnosti pouze tvrdil, že podání vysvětlení bylo písemně odeprít, neuvedl však, jakým podáním k tomu podle něj došlo. Měl-li na mysli podání ze dne 20. 10. 2014, lze tento jeho úkon považovat za pouhý nezpůsobilý pokus o oprávněně učiněné odeprítí podání vysvětlení. Odeprítí výpovědi projevené v odvolání proti rozhodnutí Magistrátu města Karlovy Vary ze dne 1. 7. 2014, čj. 12748/OD-P/14, není pro toto řízení relevantní z toho důvodu, že jím stěžovatel reagoval na jinou a jinak odůvodněnou výzvu. I tehdy tak učinil až v odvolání proti rozhodnutí o uložení pokutě, přičemž z tohoto avizovaného odeprítí nelze dovodit nic jiného, než že napříště hodná odpírat vysvětlení stran **svého** přestupkového jednání, nikoliv však k podání vysvětlení ke zcela jiným okolnostem spojených s parkováním jím provozovaného vozidla. Námitky stěžovatele mohly by tudíž mít opodstatnění toliko, opakoval-li by správní orgán prvního stupně ve svých dalších předvoláních tytéž důvody (podezření ze spáchání přestupku stěžovatelem) a nikoliv požadoval-li po stěžovateli dostavení se k vysvětlení z jiného důvodu.

[23] Úvahy stěžovatele nejsou způsobilé ovlivnit důsledek jeho procesní pasivity ve správním řízení. Stěžovatel si měl být již v průběhu správního řízení vědom svých povinností (o nichž byl správními orgány poučován) a existovaly-li na jeho straně okolnosti, pro které byl ze zákonem předvídaných důvodů oprávněn podání vysvětlení odeprít, měl je správním orgánům sdělit v době, kdy ještě mohl předejít nepříznivým důsledkům nepodání vysvětlení.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Pro uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je nedůvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. O věci přitom rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s.

[25] Vzhledem k tomu, že stěžovatel neměl ve věci úspěch a žalovanému nevznikly náklady nad rámec jeho úřední činnosti, nemají účastníci podle § 60 odst. 1, ve spojení s § 120, s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. června 2016

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu